

Till
Stockholms stadsbyggnadskontor
Registraturen
BOX 8314
104 20 Stockholm

Yttrande över
ARKITEKTUR STOCKHOLM
En strategi för stadens gestaltning
Samrådsförslag juni 2011

Stockholms stad har genom stadsbyggnadskontoret presenterat ett samrådsförslag om en strategi för stadens gestaltning. Avsikten är att förslaget efter bearbetning ska ligga till grund för fortsatt fördjupning och precisering dels i en del: ”Stadsbyggnadskaraktärer” och dels i en annan del ”Råd och Riktlinjer”. Den hittills gällande ”Stockholms byggnadsordning” kommer också att utökas.

Detta tillsammans kommer att bli styrande för stadens fortsatta utveckling och ett viktigt dokument för alla parter i stadsgestaltningsprocessen.

Hur vill vi att Stockholm ska utvecklas i framtiden på både kort och lång sikt?

Till grund för ”Arkitektur Stockholm” ligger Översiktsplanen för Stockholm – Promenadstaden. Utgångspunkten är en tillväxt som är långsiktigt hållbar ur ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt perspektiv. Fyra stadsutvecklingskriterier ska vara vägledande för den fortsatta planeringen av Stockholm:

- 1) Fortsätt att stärka centrala Stockholm
- 2) Satsa på attraktiva tyngdpunkter
- 3) Koppla samman stadens delar
- 4) Främja en levande stadsmiljö i hela staden.

Vi vill kommentera Samrådsförslaget i relation till dessa fyra utvecklingsstrategier.

1) Fortsätt att stärka centrala Stockholm

Vi utgår ifrån att här menas att centrala Stockholm ska fortsätta att utgöra centralort i Storstockholmsområdet. För den sakens skull fordras att de allmänna kommunikationerna (T-bana, tåg, busstrafik, spårvagn) till och från centrum avsevärt förbättras. Och att kringlederna ska kunna ta hand om den biltrafik som inte har centrum som mål. På så sätt underlättas förflyttningarna inom centrala staden vilket kan ge upphov till en mer utvecklad stadsmässighet.

Innerstaden skulle må bra av flera bostäder i stadsdelar med övervägande kontorsbebyggelse, som t. ex. Södra Klara och Cityområdet och det ska göras på ett genomtänkt sätt. Var bostäder i innerstaden byggs och hur de gestaltas bör ske med syfte att uppnå en levande stadsmiljö för alla.

Stockholm är unikt!

Vi vill här understryka vikten av att värna och förstärka de kvaliteter som gör Stockholm så unikt, det vill säga en genom århundraden utvecklad stadsbygd mitt i ett skärgårdslandskap, där bebyggelse-strukturer av olika slag genom att få utvecklas med respekt för varandra, bildar enklaver med egna unika karaktärer och anpassade till mycket omväxlande geografiska förutsättningar.

Några exempel:

Gamla stan: tät bebyggelse, smala gator/gränder, tydligt markerade torg, ett mycket storskaligt slott om givet av dels vatten och dels väl tilltagna gångtytor samt kyrktorn.

Innerstaden/malmarna: med kvartersbebyggelse, breda avenyer, parker, torg, med kyrktorn, stadshuset och de fem hötorgsskraporna som accenter/orienteringspunkter.

Områdena norr om Valhallavägen: Gärdesbebyggelsen, institutionerna (SR, SVT, KTH, andra skolor, sjukhus, militäranläggning etc), Värtahamnen, Hjorthagen med det unika Gasverksområdet. Bebyggelse och stora friområden som ladugårdsgärde och Nationalstadsparken.

Villastäderna i söder och väster

De olika stora öarna med sin speciella bebyggelse, etc.

2) Satsa på attraktiva tyngdpunkter

Med tanke på Storstockholms utbredning bör detta vara en riktig strategi både i nutid och långsiktigt. Attraktiva tyngdpunkter förstår vi då som att dels revitalisera främst de södra förorterna och dels anlägga nya genomtänkta samhällen (satellitstäder) för både boende, arbete, kultur och fritid.

På obebyggd mark kan nya attraktiva delar av Stockholm växa fram. Här bör bl. a. områdesplaner baserade på arkitektävlingar och planering inklusive utökad samrådsförfarande kunna ge verklig förnyelse utan att komma i konflikt med befintliga områden.

Här borde nya strategier för hur människor idag vill leva, bo och arbeta och förströ sig kunna komma till arkitektoniskt uttryck. Genom att redan 2011/1012

påbörja en sådan planering borde det inte dröja alltför länge innan vi ser resultat i form av nya attraktiva tyngdpunkter för människor att leva i och besöka.

3) Koppla samman stadens delar

Som vi ser det görs detta genom att underlätta kommunikationerna mellan ytterområdena – som t ex tvärbanan bidragit med. Ju enklare man kan förflytta sig inom Storstockholmsområdet desto mer attraktivt blir det att bo här!

Andra faktorer kan vara att:

- överbrygga avskärmande trafikleder
- koppla de perifera stadsdelarna till varandra, inte bara till centrum
- överväga att helt bygga samman vissa äldre ytterstadsdelar som saknar egna förutsättningar att utvecklas på egen hand.

Promenadstråken utvecklas inom stadens delar.

4) Främja en levande stadsmiljö i hela staden

Vi tolkar detta som en ambition för hela Storstockholmsområdet.

STADSMILJÖ ÄR ATT HA TILLGÅNG TILL EN MÄNGD OLIKA MILJÖER! Det är detta som innebär valfrihet att under en period - ex en vecka – kunna nå och vistas i stadens olika delar för arbete, för avkoppling, för umgänge, för tystnad, för naturupplevelser, för sport, för skolor och undervisning etc. Det är därför viktigt att stärka olika delars karaktär och identitet så att det blir givande att uppleva olika stadslandskap/stadsmiljöer. Att förtäta genom att bygga igen områden avsedda som aktiva mellanrum mellan bebyggelseområden eller att bygga ovanpå befintliga byggnader i innerstaden ger inte automatiskt mer levande stadsmiljö! Det kan till och med upplevas som att miljön inte duger som den är! Att promenera utmed likartade gator med samma typ av kontorshus, parkeringshus, butiker, matställen etc. är tvärtom tröttnande.

Stadsbyggnadskonst är att skapa både enhetlighet och tyngdpunkter, både täthet och de mellanrum som behövs för att uppfatta stadens kännetecken och få en känsla för rytm och dynamik som åstadkoms genom arkitektonisk proportionering och uttrycksfullhet.

Förtätning i meningen geografisk hoppackning av bebyggelse är inte en långsiktig lösning. Samhället behöver olika områdeskaraktärer dit folk kan söka sig efter behag. Förtätning skapar inte med automatik social trygghet. Trygghet kan skapas på mångahanda sätt!

Avslutning

Vi anser att arbetet med att bearbeta Arkitektur Stockholm är mycket viktigt eftersom det ger riktlinjer för bygg- och planeringsprocessens alla parter och kan göra samrådsförfarandet mer konstruktivt.

Arkitektur och samhällsplanering måste grundas på en ständigt pågående analys av hur livsbetingelserna för nutida och kommande generationer kan komma att se ut. Strategier där analyser med inslag av bland annat gestaltningstävlingar kan öppna nya vägar framåt till nya bebyggelsekaraktärer.

Vi hjälper gärna till.

Stockholm 2011-09-27

Ann Lindegren Westerman
Arkitekt AIS

Lars Östling
Arkitekt AIS

Tom Rosander
Arkitekt AIS

Arkitekt AIS
är yrkestitel för medlemmar i
Arkitekter i Sverige